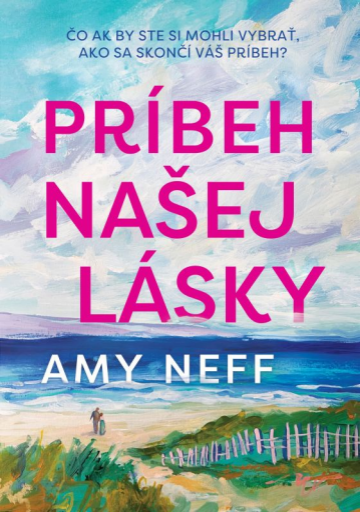

ČO AK BY STE SI MOHLI VYBRAŤ,
AKO SA SKONČÍ VÁŠ PRÍBEH?

PRÍBEH NAŠEJ LÁSKY

AMY NEFF

PRÍBEH NAŠEJ LÁSKY

AMY NEFF

Preložila Ľubica Dvončová

Amy Neff

THE DAYS I LOVED YOU MOST

Copyright © 2024 by Amy Neff

All rights reserved.

Cover Image © Clair Bremner

Cover Design © Magen McCullum

Translation © Ľubica Dvončová, 2025

Slovak edition © DOT. vydavateľstvo, s. r. o., 2025

ISBN 978-80-69071-33-9

Venujem Jonathanovi a záhrade,
ktorú sme spoločne vytvorili.

„Ak by som dostal kvetinu pri každej myšlienke
na teba... Navždy by som sa prechádzal záhradou.“

Alfred, Lord Tennyson

Prvá

Evelyn

jún 2001

Josephove slová sa nad nami vznášajú, vzduch je nabitý očakávaním. Načiahnem sa za jeho rukou, upokojí ma dotyk mozolov aj špina pod nechtami z popoludňajšieho sadenia cibuliek. Prsty sa mi v jeho zovretí chvejú. Naše spojené dlane sa začínajú potiť.

Deti na nás hľadajú z vysedeného gauča. Mlčia. Spod tienidiel dvoch lúčov najbližšie pri nás vychádza zlatistá žiara. Joseph ich zapol, keď sa v izbe rozhostilo šero a nikto nebol ochotný prerušiť rozhovor, postaviť sa a zapnúť veľké stropné svetlo. Na dva klavíry v pracovni dopadá mesačný svit, odráža sa od slonovinovo bielych klávesov. Cez otvorené okná sa vkráda noc, zatiaľ čo my sa stále rozprávame v dusivom, stuchnutom vzduchu, výnimočne horúcom na neskorú jar v Connecticute. Momentálne je jediným zvukom v miestnosti vrčanie stropného ventilátora a šumenie vln z pláže Bernard za zákrutou.

Keď boli deti malé a všetci sme bývali v Penzióne Ustrica, konferenčný stolík vždy pokrývali nedokončené skladačky s obrázkami majákov Nového Anglicka. Dnes na ňom stoja chuťovky, kocky

syra, ktoré už zmäkli a teraz sa lesknú; na mise je aj zopár strapcov nazbieraného hrozna a niekoľko osamelých krekerov. Joseph mi vravel, aby som si nerobila starosti, ale Thomas prišiel až z Manhattanu a naposledy sme ho videli na Vianoce. Vzácná synova návšteva je určite dobrou zámenkou na prechádzku do nového obchodíka v meste so syrmi a s vínom. Do toho oproti Vicovým sendvičom, kam Joseph posielal vnúcatá s dolárom v dlaniach, keď boli ešte malé, aby nám na obed na pláži kúpili sendviče vo voskovanom papieri. Joseph sa mi nákup pokúšal vyhovoriť, no stále sa dokážem orientovať, aj keď sa už hýbem pomalšie. Určila som si cieľ a vďaka tomu som sa vedela sústrediť a zabrániť mysli v túlaní.

Nikto neprehovorí, všetci čakajú, kedy bude Joseph pokračovať vo svojom zlovestnom predhovore a zároveň v dôvode tohto stretnutia. *Musíme vám trom povedať čosi dôležité.*

Violet, naša najmladšia, hoci dnes už dospelá žena s manželom a so štyrmi vlastnými deťmi, sedí na vydratej pohovke medzi bratom a sestrou. Keď sa deti odsťahovali a prestali sme prevádzkovať penzión, sama som ju prečalúnila, no ako sa dalo čakať, vnúčenec na nej zanechal stopy v podobe vyblednutých škvŕn a výplň vo vankúšoch sa v strede zase raz prehýba.

Naše deti vyrástli v tomto penzióne – tak ako Joseph. A svojím spôsobom aj ja. Kedysi sme s mojím bratom Tommym a Josephom tvorili nerozlučnú trojicu, v jednom kuse sme lietali hore-dole cez sieťkové dvere, až kým nás Josephova matka so smiechom a zásterou v ruke nevyhnala na verandu, kde sme nerušili hostí. Potom prešli roky, a než sme sa nazdali, rezervácie do preplneného kalendára značili naše vlastné deti, aj zametali dlážky, pomáhali mi valkať cesto a vykrajovať pečivo na raňajky. Neskôr sa pridali aj vnúcatá, zavádzali hostí do izieb, zbierali slnkom vysušené plachty zo šnúry a stočenou záhradnou hadicou umývali piesok z hromady plážových ležadiel. V penzióne bolo vždy plno, no tváre prichádzali a odchádzali ako šum v rádiu, hluk na pozadí života, ktorý sme si vybudovali. Teraz sa pripravujeme na dôležité oznámenie, no sama stále nedokážem pochopiť, ako to všetko môžeme

zanechať. Chcela by som iba začať odznovu, spoločne, od úplného začiatku.

„Ťažko sa hľadajú slová na to, čo vám musíme povedať. Ani neviem, ako začať...“ Joseph sa zakokce a pevne mi stisne ruku.

Naša najstaršia dcéra Jane presunie pozornosť na mňa s takmer nečitateľným výrazom v tvári. Kedysi emócie skrývala pod divokou hrivou. Teraz má vlasy profesionálne vyžehlené a ostrihané po pleciah rovnako ako ostatné moderátorky spravodajstva. Vždy bola samá ruka, samá noha, s dlhým krkom, čo sa v dospelosti stalo jej prednosťou – pohybuje sa s nacvičenou eleganciou, ktorá jej ako vychudnutej tínedžerke chýbala. Odvrátim sa pred jej pohľadom. Bojím sa, že môj výraz by jej prezradil všetko, čo zatiaľ tajím.

Thomas pre zmenu hľadá na Josepha, pery má zovreté v prísnej línii. Akí sú si len podobní, obaja majú takmer meter osemdesiat, postavu ako plavci so širokými plecami a štíhlym trupom. Na rozdiel od Josepha, ktorému tmavé vlasy začali na spánkoch rednúť a šedivieť až po šesťdesiatke, Thomas zosivel v mladosti. Už v deň jeho promócie na Newyorskej univerzite sa mu sivasté pramene leskli na slnku pod promočnou čiapkou. Bol veľmi vážny, aj v takýto radostný deň sa usmieval iba na fotkách. V tvári sa mi zdá chudší ako na Vianoce a neviem, či si s Ann robievajú večeru, alebo či jedáva sám za pracovným stolom. Na sebe má oblek, prišiel k nám po dlhom dni plnom stretnutí s inými manažérmi. Sako si zložil iba pre to dusivé teplo. Dokonca aj jeho pot sa správa zdržanlivo, drží sa v línii vlasov a neodváža sa stieť mu po čele.

„S vašou mamou...“ Joseph zaváha a oči mu zvlhnú. Nie som si istá, či sa donúti vysloviť tie slová. „Viete, ako veľmi sa ľúbime. Odjakživa sme boli súčasťou života toho druhého. Aj vás veľmi ľúbime, prosím, o tom ani na chvíľku nepochybuje... Ale, nuž, v tomto bode si už nedokážeme predstaviť život bez toho druhého...“ Takmer ho preruším, aby som na seba prevzala vinu a zachránila ho. Aby im nemusel zlomiť srdcia on. Naše deti, naše bábätká sú už veľké a dospelé, no kedysi mi láskyplne objímali kolená a sústavné niečo potrebovali, liezli mi do lona a vždy túžili po ešte väčšej

blízkosti. A potom zrazu chodili do školy, šoférovali autá a odišli preč, viedli vlastné životy, ktoré už neboli naviazané na náš, nadväzovali nové priateľstvá, robili rozhodnutia a chyby, nachádzali lásku aj sa rozchádzali. Naša krv a kosti sú tkanivom ich tiel, ale nie ich najvnútornejších životov, a pritom sme tu stále my dvaja, Joseph a ja, ostrov dvoch ľudí, ohromených a zmätených rokmi, ktoré im prekláza pomedzi prsty.

Zhlboka sa nadýchne, zbiera odvalu. „Nechceme poslednú kapitolu svojich životov nechať na náhodu, nechceme, aby bol náš koniec rozvláchny a mizerný pre všetkých. Viem, že toto pre vás asi bude šok, aj pre mňa je šokujúce vôbec to vysloviť, a chvíľku nám trvalo, kým sme sa so všetkým zmierili, no sme presvedčení, že ide o najlepšie rozhodnutie...“

„A to je...“ netrpezlivo ho pobáda Thomas, keď Joseph nedokáže pokračovať.

„O rok ukončíme svoje životy. Budúci jún.“ Josephovi sa zlomí hlas.

„Prepáč, čo si to povedal?“ Violet na nás vypleští oči.

„Nechceme, aby jeden z nás zomrel skôr ako druhý. Nechceme žiť bez seba... Chceme si sami určiť koniec svojho príbehu.“ Toto vysvetlenie vyznieva nežnejšie, no hlas sa mu láme od bolesti a naozaj sa z celých síl snaží uľahčiť im to, zaobaliť situáciu do vlúdnych slov.

„Čože?!“ vyhrkne Thomas.

„Áno, čo to má znamenať?“ vyprskne aj Jane a položí drink na stôl, akoby potrebovala mať voľné ruky.

„Toto bude posledný rok nášho života.“ Keď Joseph vysloví tie slová nahlas, znejú mi priam neskutočne, hoci som mu ich predostrela prvá. *Toto bude posledný rok môjho života.*

„Žartujete,“ Jane preskakuje pohľadom z jedného na druhého, hľadá pointu vtipu.

„Nežartujeme,“ namietnem, zúfalo by som chcela, aby to tak bolo.

„Nerozumiem,“ úpenlivo prehovorí Violet.

„Vysvetlíme vám to.“ Nakloním sa k nim, skĺznem pritom na okraj gauča.

„To by sme prosili, pretože toto je dosť choré,“ Thomas sa hodí do vankúšov. Ďalej odo mňa.

„S vaším otcom starneme...“

„Nemáte sto! Ježiši. Veď nemáte ani osemdesiat,“ namieta Jane. „Koľko to bude tento rok, sedemdesiatšesť?“

Takto o rok budem mať takmer sedemdesiatšesť a Joseph oslávi sedemdesiatdeväť, no neobťažujem sa opravovať ju. „Povedala som, že *starneme*, tak ma, prosím, nechajte dohovoriť.“ Potlačím svoje nervy, všetky zdôvodnenia, ktoré sme si starostlivo nacvičovali, mi drží v pasci vlastný jazyk, hrdlo mi zvierajú všetka nadchádzajúca strata, všetko, čo zmeškáme, žiaľ, ktorý vnášame do svojho bezpečného útočiska. Thomas sa nahnevane zahniezdi. „Pochopili sme, že raz dospejeme do bodu, odkiaľ niet návratu, keď sa už navzájom možno nespoznáme, nedokážeme sa o seba postarať, alebo si jeden druhého ani nebudeme pamätať. Nikto nedokáže predvídať, kedy tento deň nastane, ale vieme, že sa nedá navždy žiť tak, ako žijeme teraz. Už sme na svete dlhšie, než boli naši rodičia, teda s výnimkou mojej mamy... A sami dobre viete, aké strašné boli jej posledné roky. Nechceme vás zaťažovať ničím podobným a nechceme byť takým bremenom ani pre seba.“

„Presne preto existujú domovy dôchodcov! Existujú racionálne riešenia...“ Jane mi skočí do reči, no ja sa nedám umlčať.

„Ale my tak žiť nechceme. Nechceme polovičatý život. Nechceme život, v ktorom by sme už neboli spolu,“ vyhlásim a mám pocit, že mi dochádza vzduch v pľúcach.

„Dočerta, čo to tu reálne navrhujete?“ Thomas si prekríži ruky na hrudi.

„Navrhujeme jeden posledný rok,“ prehovorí Joseph. „Posledný rok, počas ktorého môžeme žiť naplno, zanechať šťastné spomienky pre vás a vnúčatá a potom odísť so zdvihnutou hlavou, nie ako nejaké zúbožené verzie samých seba. Aby ste si nás tak nemuseli pamätať.“

„Aha, takže ste si spomenuli aj na vnúčatá?“ odfrkne si Jane.

„Samozrejme,“ sotva to dokážem vysloviť, každú chvíľu hrozí, že sa mi po líkach rozkotúlajú slzy. „Veľa sme nad všetkým premýšľali.“

Thomas hlasno vydýchne nosom, ten zvuk takmer pripomína smiech.

„A čo my? Čo by sme asi tak mali robiť bez vás?“

Violetin výlev nepodporia súhlasné výkriky súrodencov, ostane visieť vo vlhkom nočnom vzduchu medzi nami.

Jane očami preskakuje z Josepha na mňa, potom ich uprie na tácu so syrmi, akoby skrývala nejaké tajomstvo. Vidím na nej, že sa snaží spracovať všetky nové fakty a informácie, porovnáva ich s tým, čo je podľa nej pravda, a stále nedokáže nájsť zmysluplnú odpoveď na otázku *prečo*.

Joseph sa na nich skormútene usmeje, usiluje sa pôsobiť silne a sebaisto. Láme mi to srdce. „Všetkých vás ľúbime. Chceme, aby bol tento rok oslavou a aby sme si dopriali kvalitne strávený čas s rodinou.“

„Oslavou?“ skepticky zopakuje Thomas. „Jasné. Dobré. Vykašlime sa teda na milión otázok, ktoré máme – umiera jeden z vás alebo čo?“

Nežne sa naňho usmejem. „Všetci umierame, Thomas.“

„Fakt super, mami.“

„Ale vážne, zomierate?“ Jane je ako poľovnícky pes, nehybne, s nastraženými ušami striehne na akýkoľvek pohyb v tráve.

Sľúbila som si, že im to poviem. Ešte nie.

„Mami,“ Jane mi venuje plnú pozornosť, z toľkej intenzity mi priam mravčí v podpazuší, svetlá v miestnosti sú náhle príliš jasné.

„Mami,“ zopakuje Violet ako ozvena, pretože zachytí rovnakú stopu.

Po nekonečnom množstve testov mi potvrdili diagnózu. Dostala som názov pre svoje tiché, tajné trápenie. Dôvod tohto všetkého. Je ním zlodej spomienok, fungovania, schopnosti spoznávať seba či svojich najbližších. Zdroj všetkých mojich obáv v jedinej fráze – Parkinsonova choroba. Liečivá by mi mali pomôcť zvládať príznaky, ale nepomáhajú. Choroba napreduje agresívnym spôsobom, ktorý lekári neočakávali, ani ho nedokážu objasniť. Patrím k tretine pacientov s najväčšou smolou, s príznakmi prichádzajúcej demencie, a táto nočná mora je mi veľmi dobre známa. Vybavím si pach úpadku a bielidla v maminom domove dôchodcov, ako na mňa kričala,

stratená v desaťročiach spomienok, ako hádzala veci a nespoznávala ma. Bol to koniec ešte bolestnejší než toto.

„Prečo nám klamete?“ ostro ma obviní Jane a jej slová cítim ako čepel noža pri krku.

„Neklameme,“ chytám sa slamky, roztrasené prsty si skryjem pod kolenami.

„No rozhodne nám nehovoríte celú pravdu.“

„Evelyn,“ pripustí Joseph, „možno by to pochopili...“

„Pochopili čo?“ Violet vystrelí otázku na otca.

„Joseph...“

„Tak či onak to zistia...“ Plecia mu ovisnú pod ťažobou nevy povedaných slov, všetku silu vyčerpá na to, aby nás dovedol aspoň sem.

„Mali sme predsa dohodu.“ Odolám pohnútke umlčať ho a odvieť ho do druhej izby.

„Akú dohodu?“ Violetine oči skáču ako pingpongová loptička z jedného na druhého, zmení sa na dieťa, ktoré zúfalo chce, aby sme mu prezradili svoje tajomstvo.

„Vedela som to,“ mávne rukou Jane.

„Nepovedala som...“

„To je neuveriteľné.“ Thomas sa postaví, prejde ku kozubu, lakťom sa oprie o rímsu.

„Povedzte. Nám. Pravdu.“ Jane zdôrazní každé slovo, akoby vrážala kľúče do zamknutých dverí.

„Evelyn...“

„Nechcela som...“

„Nemôžete čakať, že vám toto zožerieme,“ prehovorí Thomas.

„Mami, čo sa deje?“ Violet zaznie v hlase strach.

„Čo môže byť horšie ako povedať nám, že sa s otcom budúci rok plánujete odpraviť?“ vyhákneme Jane a napriek absurdite celej konverzácie, alebo možno práve pre ňu, musím potlačiť smiech. Navrie mi v hrdle ako vzlyk.

„Horšie by bolo, keby ste sa ku mne celý rok správali ako k porcelánovej bábike.“ Tie slová zo mňa vyletia, skôr než si zahryznem do jazyka, ako čiastočné priznanie vedúce ku skutočnej pravde.

„Takže zomieraš,“ podotkne Jane.

„O rok,“ prikývnem, zúfalo sa chcem vrátiť na začiatok. *Ostáva nám jeden posledný rok. Budúci jún bude všetkému koniec.*

„Doriti, toto je zvrátené,“ šprihne Thomas.

„Mami, no tak.“ Janine slová sú ako vystretá ruka. Ponúka mi ju, chce mi pomôcť vyškriabať sa na záchranný čln. Práve ona vie lepšie než ktokoľvek iný, aké je to iba šliapať vodu a neprestajne striehnuť na nebezpečie. „Naozaj si si myslela, že sa v tom nebudeme vítať?“

Pomalý vydýchnem. Z mojej rezignácie sa stáva kotva. *Druhé štádium.* Pred šiestimi mesiacmi ma prvé štádium takmer zničilo. *Napreduje to veľmi rýchlo... zvyčajne medzi jednotlivými štádiami prejdú mesiace, roky, nedá sa to presne určiť, ale vo vašom prípade...* Teraz by som dala čokoľvek za to, aby som sa po priečkach tohto rebríka mohla vrátiť dolu. Samozrejme, že Joseph má pravdu. Okolo svojho stavu som síce vybudovala spleť tajomstiev, no vyskladala som ju iba z motúzikov a paličiek. Aj keby som im nič nepriznala, čochvíľa by ju sami rozobrali.

„Mám parkinsona. Zhoršuje sa rýchlejšie, ako odhadovali lekári. Chcela som si čo najdlhšie zachovať aspoň zdanie normálnosti, no keďže sa ochorenie vyvíja takto...“ Ukážem im dlaň, ktorá sa trasie tak, že by to nezakryl ani najlepší hráč pokru na svete.

„Och, mami,“ začne Violet.

„Kriste,“ hlesne Thomas.

„Bože, mami. Tak veľmi ma to mrzí. Kiežby si nám niečo povedala, ale... Nemá náhodou parkinsona aj Michael J. Fox? Herec, ktorý s ním normálne žije a rozhodne neumiera?“ spýta sa Jane.

„Rôzni ľudia na chorobu reagujú odlišne. Môj lekár povedal, že pri mne ide o nezvyčajný prípad...“

„Dobre, tak poďme k inému lekárovi,“ prehovorí Thomas. „Skúšala si to? Máš aj iné posudky?“

„A presne pre toto som vám nič nechcela povedať. Posledných niekoľko rokov do mňa len pichali a šťuchali, snažili sa nájsť odpoveď, ktorá by viedla k inému výsledku, ale nič také neexistuje.“ Hlas sa mi zlomí nad čistými faktmi, nad nevyhnutným priebehom

choroby, o ktorom som absolútne presvedčená. Bojovala som s tým, až kým som si neodrela hánky do krvi, no teraz sa vzdávam, akoby som sa tomu nikdy ani nepokúšala postaviť. „Neviem, koľko času mi ešte zostáva, a nechcem ho strácať v nemocniciach, na klinikách a v čakárňach, kým si vy traja budete lámať hlavu nad výskumom a hľadaním fiktívneho lieku. Rozhodla som sa takto. Moja diagnóza nebude predmetom debaty.“

„Mala si nám to povedať... Mohli sme ti pomôcť,“ namietne Thomas. „Toto neovplyvňuje len teba...“

„Ako môžeme pomôcť, musí byť nejaký spôsob...“ pýta sa Violet.

„Dobre, počkajte,“ preruší ju Jane. „Takže máš parkinsona. Mrzí ma to, mami, naozaj, veľmi ma to mrzí... Je to hrozné... Ale povedala si, že obaja plánujete... Počkať. Oci, čo je tebe?“

„Panebože,“ na Violetinej tvári sa zračí ďalší zhrozený výraz. „Čo ti je?“

Joseph sa zmätene zamračí. „Čo by mi malo byť?“

„Povedali ste, že obaja máte v pláne ukončiť svoje životy,“ zopakuje Jane, emócie má dokonale pod kontrolou, ako lekárka, ktorá si študuje zdravotnú dokumentáciu. „Takže čo ti je?“

„Nič mi nie...“

„Váš otec sa jednostranne rozhodol, že moja smrť značí aj jeho. Veľmi by som ocenila, ak by sa vám trom podarilo odhovoríť ho od tohto úmyslu. Ja som sa o to snažila tiež.“

„Evelyn,“ prehovorí Joseph varovne.

„Čože?“ Thomas si prstami prechádza po čele. „Dobre, obidvom vám preskočilo.“

„Takže si úplne zdravý?“ spýta sa ho Jane sucho.

„Pokiaľ viem, tak áno.“

„A chceš sa zabiť, pretože to urobí mama?“

„Preferoval by som, keby sme obidvaja mohli žiť, no vaša matka dala úplne jasne najavo, že to neprichádza do úvahy,“ vysvetlí Joseph dotknuto a stroho. Teraz sa nemáme za čo skryť, všetky karty sme vyložili na stôl, už žiadne triky a čary pred veľkým zmiznutím.

„Hráte nejakú zvrátenú hru? Akože ani jeden nemôže cúvnuť?“ spýta sa Thomas. „Pretože my vieme, že blafujete.“

„Ja rozhodne neblafujem,“ namietnem a najradšej by som vrátila čas a na záver večera ich len silno objala a uistila, že tu pre nich budeme navždy – ponúkla by som im klamstvo, o ktorom by som čírou silou vôle presvedčila aj samu seba. Tak veľmi by som chcela, aby to bola pravda.

„Žiaľ, ani ja,“ dodá Joseph. Naozaj to plánuje urobiť? Dokáže-me to obaja? Jedna vec je priznať to, znášať váhu ich bolesti, hnevu a žiaľu, ktorú vyvolali len naše slová... Ale skutočne to zvládne-me urobiť?

„Ani neviem, kde začať,“ povie Jane.

„Považoval som ťa za rozumnejšieho, otec,“ Thomas vyzývavo zazrie na Josepha.

„Thomas,“ napomeniem ho prísne, ale nie nevlúdne. Vedeli sme, že bude takto reagovať. Pripravili sme sa na to.

„Nethomasuj tu,“ precedí jedovato. „Je to od vás načisto sebecké. Ako to majú Violet s Jane vysvetliť deťom?“

„Na to sme mysleli.“ Moja triaška je už všetkým na očiach a rozptyľuje ma od detailnejšieho objasnenia. Joseph mi znovu pevne stisne ruku a upokojí ma, za čo som mu nesmierne vďačná.

„O tom pochybujem!“ skríkne Thomas. „Správate sa ako zamilované decká...“

„Thomas, krot' sa, nemôžem rozmýšľať,“ preruší ho Jane a autorita najstaršej sestry prekonáva autoritu, ktorú mu prináša jeho status vo finančnom svete. Naša najstaršia... Ťažko uveriť, že z nej čochvíľa možno bude stará mama, hoci sa nikdy nevydala – jej dcéra Rain priznala, že sa začali snažiť o dieťa. A ja toto bábätko možno nikdy nebudem držať v náručí. Predstavujem si Rain na nemocničnej posteli s ružovučkým novorodencom v náručí, pri posteli stojí stolička určená pre mňa, podáva mi svoje dieťa, moje pravnička, lenže ja tam už nie som, a bodavý pocit straty ma priam rozožiera. Nikdy neuvidím, ako sa vyvinie tento nový život, tie detské prstíky nikdy nezovrú moje, nebudem ani svedkom toho, ako moja vnučka

podedí tajomstvá materstva, ktoré nás všetky spájajú. Držala som svoje deti, tak ako ich bude držať ona, a mala by som tam byť, mala by som jej ukázať, ako na to, zastúpiť ju, keď jej unavené oči budú potrebovať odpočinok, povedať jej *no daj mi to malé*, ktoré som ľúbila tak dlho, ako som ľúbila teba, takže ešte skôr, ako sme sa vôbec stretli, celý svoj život a naveky.

Thomas obráti pozornosť na mladšiu sestru. „Violet, predsa s tým nemôžeš súhlasiť.“

Violet podedila moju útlú postavu, je nižšia od svojich vysokých súrodencov, pretože tí majú Josephovu výšku, a pripomína mi porcelánové bábiky, ktoré v detstve tak zbožňovala. Vlnité vlasy, plné pery a slzy v očiach pridávajú jej krehkosti na kráse a zraniteľnosti.

„Nedokážem si to ani len predstaviť,“ prehovorí ticho a rozochveje sa. „No podľa mňa nie ste sebeckí. Je zdravujúce premýšľať nad tým, ale tiež je to... trochu romantické.“

Thomas si spojí prsty pred nosom, skloní hlavu a tuho zavrie oči. „Šibe ti, vieš to?“ Pozrie sa na staršiu sestru. „Jane, prosím ťa, aspoň ty buď hlasom rozumu.“

„Ani neviem, ako by som mala všetko spracovať.“ Jane sa prstami hrá s hroznovou stopkou. Rýpe do nej nechtami, stiahne vrchnú vrstvu a odhalí surovú zeleň.

Neplače a nie je nahnevaná. Usiluje sa to pochopiť, no detaily jej nepomôžu. Takéto rozhodnutie je jej príliš cudzie, nemysliteľné. Desí ju predstava, že by niekoho takto veľmi milovala.

„Všetkým vám preskočilo.“ Thomas pokrúti hlavou a tvár mu potemnie.

Joseph mu to chce vysvetliť, no ja ho preruším a pokúšam sa vrátiť znovu k pointe. „Očividne si rozrušený a my to chápeme.“ Už kým rozprávam, uvedomujem si, že každé slovo znie neadekvátne, no myseľ mi zahalila hmla, nedokážem nájsť slová, ktoré sme si nacvičili, to utišujúce vysvetlenie, ktoré im v ich zármutku malo priniesť pokoj. Aspoň sme v niečo také dúfali.

„Rozrušený? Toto je úplne šialené. Nemôžete to urobiť.“ Thomasovi sa zlomí hlas.

Vysvetľujem ďalej, no sama počujem, že rozprávam čoraz tichšie. „Je toho veľa a všetci potrebujete čas, aby ste to spracovali. Nateraz sme iba potrebovali, aby ste to vedeli. Už nemáme o čom diskutovať.“

Joseph prikývne. Cítim na seba jeho pohľad. Vždy bol nastavený aj na tú najmenšiu zmenu v mojej nálade. Čelo sa mu v strede zvráťí, keď postrehne všetko, čo pred ním nedokážem skryť. Zviera mi žalúdok, hypotetická záležitosť spred niekoľkých dní nadobudla konkrétne kontúry, nastavili sme časovač, prevrátili presýpacie hodiny. Už zo seba nemám čo vydať, guráž, ktorú som nazbierala, vyprchá, ak sa v tom budú aj naďalej vítať, pohľad do očí našich detí otrásie mojou istotou a rozbije ju na kusy. Aj dnes Joseph presne vie, čo potrebujem, nemusím ho o to ani žiadať. „Dúfame, že nás jedného dňa pochopíte a že dovtedy budete dôverovať nám aj nášmu rozhodnutiu.“ Pustí mi ruku a postaví sa, čím dá najavo, že rozhovor došiel ku koncu.

„Takže to je celé, hej? Koniec diskusie? Máme vám len dôverovať?“ rozčuľuje sa Thomas. Pohľadom žiada sestry o podporu, ale aspoň nateraz im chýba iskra na ďalšie útoky. Violet je sklesnutá. Jane ako kus ľadu.

„Zmeškáte vlak,“ nežne im povie Joseph.

Thomas otvorí a zavrie ústa, hodnú chvíľu to vyzerá, že sa chce hádať alebo znovu otvoriť tému. Na miestnosť sa zniesol opar, zdá sa, že všetci prežívame ten istý vedomý sen. Thomas si prehodí sako cez lakeť a vykročí do predsieni. Joseph ho nasleduje a Jane s Violet vstanú. Kúzlo sa preruší. Zrazu mám dojem, že je veľmi neskoro. Na mieste, ktoré pred chvíľou zaplňali protesty našich detí, znovu počuť neutíchajúci šum vln. Nemám právo cítiť sa dotknuto, keď ma Thomas nepobozká na líce ani sa so mnou nerozlúči. Zapríčinili sme si to sami. Napriek tomu jeho odchod pozorujem s boľavou ľútosťou. Jane začne ukladať riady na seba a ja jej naznačím, nech sa tým neobťažuje. Ignoruje ma a odnesie ich do kuchyne.

Violet sa usadí na pohovku vedľa mňa, nohy má skrčené pod telom ako dieťa. „Je mi to tak ľúto, mami. Všetko, čím si si prešla, aj

to, ako sa cítiš. Je to príšerné. Kiežby som to bola vedela... Ale prosím ťa, nerob to.“

Začína panikáriť, ten pocit sa prisal na jej smútok. Vidím to a výčitky, ktoré som doteraz potláčala, sa znovu vynoria. Ako im vysvetliť, že smrť je to posledné, po čom túžim? „Kiežby to bolo také jednoduché.“

Slzy mi rýchlo stekajú po líkach. Objímam ju, pochovám svoje pocity v jej kučerách.

Začujem Josephov hlas, ešte poslednýkrát sa pokúša apelovať na nášho syna. „Nežiadame ťa, aby si nás v tom podporoval. Niečo také by som očakával zbytočne, ale Thomas, nezmizni nám zo životov. Žiadam ťa o to.“

Thomas na otca zazrie, potom bez slova odíde. Sieťkové dvere sa za ním zabuchnú.

„Ešte sme o tom nedohovorili,“ vysloví Jane, keď schmatne svoju kabelku. Nepozrie sa mi do očí, ale nakloní sa ku mne a objíme ma, vzápätí nasleduje brata von. Sľúbila, že ho najskôr zavezie na stanicu, aby stihol posledný vlak do New Yorku, až potom pôjde domov. Teraz mám obavy, či to Thomas stihne alebo či pre svoje rozrušenie ani len nenájde správne nástupište. Mal tu zostať na noc, no vždy sa pred polnocou vracia do mesta.

Joseph odprevádza Violet, ona si lakeť zakvačí do jeho a postáva vo dverách, akoby si obývačku chcela uložiť do pamäti, skôr než zmizne. Cez záhradu prejde do vedľajšieho domu, v ktorom som vyrástla. Mama odkázala dom s cédrovými šindľami nám. Napadne mi, či sa Violet zverí s naším rozhodnutím Connorovi. Je to dobrý muž a ľúbi ju, ale nikdy sa nenaučil spýtať sa na jej smútok, ani keď ho má jasne vpísaný v tvári.

Joseph sa vráti sám a prisadne si ku mne na gauč. V prázdnej obývačke sa vznášajú ozveny všetkého, čo tu pred chvíľou zaznelo.

„Nuž, šlo to dobre.“ Hlas má od rozprávania zachrípnutý, akoby si potreboval odkašľať. „Mali sme im to radšej zatajiť?“

Srdce mi oťažie. Vybatim si, ako sa Jane neprestajne hrala s hroznom, Violetine slzy a Thomasov hnev. S Josephom sme rozoberali,

či im to vôbec povedať, či je humánnejšie dopriať im čas na prípravu, ak by to pre nich znamenalo rok plný agónie. Sama však viem, akú daň si na človeku vyberá tajomstvo, a toto by som udržať nedokázala. „Bolo toho na nich veľa, potrebujú viac času.“

„Dúfam, že máš pravdu,“ vysloví pochybovačne.

„Zradil si ma dosť rýchlo.“ Dlaňami si prejdem po lícach, nepoznám, že hoci som nahnevaná, zároveň mi odľahlo, že sa nemusím skrývať, vymýšľať výhovorky, ani že ma neodhalia v akejsi zahabujúcej chvíli.

„Viem, prepáč... Nezdalo sa mi to správne, nedávalo to zmysel, ak by nemohli pochopiť všetko.“

„Nebola som pripravená,“ vyznievam urazene, možno práve preto, lebo pri toľkých rôznych veciach už nemám žiadne slovo.

„Ja nie som pripravený na nič z tohto.“ Joseph upriami pozornosť na prázdnu pohovku, jeho vlastná bolesť je obeťou odtlačkom vysedeným po našich deťoch.

„Tak to sme dvaja.“

Sedíme v tichosti, nie v napätom tichu ako pred chvíľou, ale v takom, v ktorom si obaja uvedomujeme, že každý nesieme koniec ťažkého bremena, a v tomto rozhodnutí sme spoluvinníkmi. Možno si je istý, že zmením rozhodnutie alebo že tento rozhovor aj moje presvedčenie zmiznú spolu s mojou pamäťou.

„Čo teraz?“ spýtam sa.

„Teraz spolu strávime rok, ty a ja a naša rodina. Vrátime sa po stopách svojich minulých ja... Znovu prežijeme spoločné spomienky. Po ničom inom netúžim.“

„Vedela som, že to povieš,“ doberám si ho aj jeho predvídateľnosť, ktorá má síce trpkú pachuť, ale pôsobí hojivo.

„Mohol by som chcieť aj horšie veci, no nie?“

Neútenosť sa z môjho hlasu vytratí. „To áno. Ale si zdravý a mohol by si mať... viac času.“

„Beztak som už bez teba strávil priveľa dní.“

Opriem sa oňho, len trošička. Moje roky v Bostone, jeho roky v cudzine, tieto vzdialené spomienky azda patria niekomu úplne

inému. „To bolo veľmi dávno. Všetok stratený čas sme si určite vynahradili.“

„Nikdy si neprestanem želať viac času s tebou.“ V očiach sa mu znovu zalesknú slzy, dopadne na nás realita toho, aký vie byť jeden rok krátky.

„Nikdy nebudeme mať dosť, však?“ Brada sa mi zachveje a on si ma privinie do náručia.

„A čo ty?“ šepne mi do ucha. „Viem, že si nad tým premýšľala. Viem, že si snívala o všetkom, čo by sme ešte mohli urobiť.“

„Okrem toho, aby si zmenil názor?“ Odtiahnem sa a priamo sa naňho zahľadím začervenanými očami. Telom mi otrasie definitívnosť jediného roka. Keď sa vzťahoval len na mňa, pôsobil menej desivo. Mohla by som sa nenápadne odplaviť a o mojej prítomnosti by svedčili iba rozčerené vlnky. Teraz je to ešte ťažšie. Do neznámych hlbín zrazu klesajú dva kamene.

„Prosím ťa, Evelyn. Dnešok bol už dosť ťažký.“

Stiahnem sa, vyčerpanie predsa zahmlieva rozum. Vzdávam sa, hoci iba nateraz. „Poznáš odpoveď...“ pokrútim hlavou. „No je to hlúpe. Nemožné. Nevie, ako alebo či by som mohla...“

Keď nepokračujem, nežne nadhodí. „Filharmónia?“

Zahľadím sa na naše klavíry pod svetlom lúčov. Na lesklom čiernom steinwayi takmer nikdy nehrávam. Tento exponát kúpil môj otec v dvadsiatych rokoch minulého storočia a ja som ho úpenlivo prosila, aby mi na ňom dovolili hrať, no pod kritickým okom svojej mamy som si vždy pripadala, ako keby som tancovala swing v múzeu – nevhodná, priam nerozvážna. Neskôr mi Joseph kúpil baldwin z druhej ruky a ten výrazne preferujem. Je z teplého dreva farby medu, má zažltnuté klávesy, otváraciu stoličku, kam si môžem odložiť noty, aj vysedenú podušku. Na tomto klavíri som naučila hrať Jane a pokúšala som sa o to aj s Thomasom a Violet, no ani jeden z nich pri tom nevydržal. Tu som dávala hodiny začiatočníkom a zabávala hostí, keď boli deti malé a všetky izby v penzióne plné. Vtedy sa v obývačke odohrávali spontánne koncerty, vyplňala ju hlasná hudba, smiech a tancujúce páry.

Najväčším snom na mojom zozname bolo *hrať s Bostonským symfonickým orchestrom*. Celý život som cvičila práve pre tento sen, bol pre mňa dôležitý ako tlkot vlastného srdca. Táto nepraktická, nepravdepodobná túžba vo mne rozkvitla, keď som ešte dúfala v inú životnú cestu, no nikdy som ju nedokázala utíšiť, napriek rozumu, logike či odlišnej životnej trajektórii. Dokonca ani teraz, takmer na sklonku života. Nepripúšťam si, aký bol tento sen vždy neuskutočniteľný a že teraz je už priam na smiech. V porovnaní s hnevom na tvárach mojich detí pôsobí bezvýznamne a sebecky. Predsa však táto potreba nemizne, pulzuje a uvedomuje si plynúce minúty.

Namiesto toho poviem: „Budeme musieť prísť na to, ako sa rozlúčiť.“